

BİRECİK TİCARET VE SANAYİ ODASI
BİRECİK FISTIĞININ ÖZELLİKLERİ VE
PAZAR ARAŞTIRMASI RAPORU

2019

BİRECİK FISTIĞI

Sakız ağacı ailesinden gelen, Orta Asya ve Orta Doğu'da yetişen küçük bir ağacın meyvesidir. Birecik fıstığı ağacı, verdiği değerli meyve sayesinde bir yetiştirici için en iyi yatırımlardan birisidir. İlçemizin ana geçim kaynağı tarım olup en büyük payı Birecik fıstığı üretimi oluşturmaktadır. Toplam tarım alanınının %64,6'sında Birecik fıstığı üretimi yapılmaktadır

DOĞU'NUN YEŞİL ALTINI: BİRECİK FISTIĞI'NIN TARİHİ

Birecik fıstığı ağacı ile ilgili ilk veriler, bundan binlerce yıl öncesine dayanıyor. Yapılan arkeolojik çalışmalar, MO 6750'den beri insanların Birecik fıstığı ağacı yetiştirdiğini ve bu ağacın değerli meyvesine beslenme düzenlerinde yer verdiğini gösteriyor. Bu tarihe ait verilerde, Birecik fıstığı ağacı yetiştirmekte kullanılan tohumlar bulunmuş. Yeşil Altın'ın anavatanı bugünün Suriye toprakları içerisinde kalıyor, yani Orta Doğu'dan dünyaya yayılmış olan bir besin. Zamanla Orta Asya'da ve Atlantik aşırı kara parçalarında da izine rastlanmaya başlamış. Birecik fıstığı ağacı, bugün dünyanın çeşitli yerlerinde uygun ortam kurulması halinde rahatlıkla yetiştirilebilen bir ağaç haline geldi.

BİRECİK FISTIĞI AĞACININ ÖZELLİKLERİ

Birecik fıstığı ağacı, yapısı itibariyle oldukça dayanıklıdır. Sıcaklık farkları ile mücadele eder ve nem dışında her şeyi tolere edebilir. Birecik fıstığı ağacı 10 metreye kadar büyüyebilmektedir. Tamamen olgunlaştığında yaprak genişliği 10 ila 20 cm arasında bir yerlere ulaşır. Meyvesi hepimizin bildiği gibi Birecik fıstığıdır. Dışında krem rengi bir kabuk barındırır, iç kısmında ise o tatlı yeşil renk, mor ile "ordo arası zarımsı bir yapının içerisinde gizlenmektedir. Birecik fıstığı ağacı, her iki yılda bir ortalama 50 kilogram ya da 50 bin fıstık ürün verir. Kısacası oldukça bereketlidir ve üreticisinin yüzünü güldürür.

Birecik fıstığı ağacı özünde bir çöl bitkisidir. Bu nedenle yüksek tuzlu topraklara karşı içinden gelen bir dayanıklılığı vardır. Günümüzde çöl dışı alanlarda da yetiştirilmesine karşın, tohumun genetiğinde olan bu özellik sonucu, tuz eklenmiş su ile daha iyi sonuçlar verdiği tespit edilmiştir. 3000 ila 4000 ppm çözünebilir tuz eklenmiş su ile sulanan Birecik fıstığı ağaçlarının veriminin arttığı düşünülmektedir.

Çöl iklimine alışkın olan Birecik fıstığı ağacı, büyük sıcaklık değişiklikleri ile ustalıkla mücadele verebilir. – 10 derece ile 48 derece arasında yaşar. Ancak hatırlatmakta fayda var, sıcaklık miktarı bu skalanın üç noktalarına ilerlediğinde bile, Birecik fıstığı ağacından en iyi şekilde verim alabilmek için öteki şartları yerine mutlaka getirmeniz gereklidir.

BİRECİK FISTIĞI AĞACI NEREDE YETİŞİR?

Birecik fıstığı ağacı, üretim alanınızdaki en güneşli yere konumlanabilir. Ekeceğiniz toprağın en iyi şekilde drane edildiğinden emin olun. Temel olarak dikkat edilmesi gereken en önemli iki nokta bunlardır. Diler önerilere göz atarken, bu iki koşuldan vazgeçmeyecek şekilde hareket etmeniz gerekmektedir.

BİRECİK FISTIĞININ KULLANIM ALANLARI

Birecik fıstığı ağacının değerli meyvesi, gıda endüstrisinin peki çok farklı alanında karşımıza çıkmaktadır. Taze olarak, ya da kavrulmuş ve tuzlandırılmış olarak tüketilebilmektedir.

Birecik fıstığı, özellikle tatlı üretiminde sık sık kullanılmaktadır. Küresel ölçekte dondurmanın vazgeçilmez malzemelerinden bir tanesidir. Klasik Birecik fıstıklı dondurmanın yanı sıra, İtalya'ya özel SPUMONI isimli dondurma türünün içerisinde ve geleneksel Napoli dondurması üretiminde de yer almaktadır. Geleneksel İtalyan tatlıları arasında yer alan, bisküvi kıvamındaki BİSCOTTİ de yine Birecik fıstığının kullanıldığı lezzetler arasındadır

Birecik fıstığı, ülkemizden çıkmış olan pek çok tatlının da vazgeçilmez malzemelerinden birisidir. Özellikle lokum ve baklava gibi tatlılar için vazgeçilmezdir. Bunun yanı sıra pek çok geleneksel tatilin süslenmesinde Birecik fıstığına yer verilmektedir.

Bu değerli meyvenin kullanım alanı sadece tatlılarla sınırlı değil. Birecik fıstığı ayrıca şarküteri ürünleri ile birlikte de kullanılabilir. Salam çeşitlerinin içinde lezzet vermesi için sık sık kullanılır. ABD ve Hindistan'da, dünya çapında daha az bilinen geleneksel tatların içerisinde de Birecik fıstığına rastlanmaktadır.

DÜNYADA BİRECİK FISTIĞI ÜRETİMİ

Değerli meyvesi ile üreticisine büyük kazançlar sağlayan Birecik fıstığı, dünya çapında üretilen bir beşindir. Özellikle anavatanı olan Orta Doğu ülkelerinde popülerdir. İran, Birecik fıstığı ağacı yetiştiriciliği konusunda bir numaralı ülkedir. Onun hemen ardından Amerika Birleşik Devletleri gelmektedir. ABD'de fıstığı ağacı, özellikle iklim şartlarının yeterliliği nedeni ile Kaliforniya eyaletinde gerçekleştirilmektedir. Dünyada Birecik fıstığı ağacı yetiştiriciliği ve Birecik pisti üreticiliğinin üçüncü sırasında ülkemiz yer almaktadır. Bu üç ülke dışında Çin ve Yunanistan da Birecik fıstığı konusunda iddialı olan ülkeler arasında yer almaktadır

BİRECİK FISTIĞI'NIN BESİN ÖZELLİKLERİ

Bu minik yeşil meyve nasıl olmuş da bu kadar fazla yiyeceğin içerisine girmiş? İnsanlar neden yüzyıllar boyunca bu zahmetli Birecik fıstığı ağacı üreticili ile yakından ilgilenmiş? Bunun cevabı, bu lezzetli meyvenin besleyiciliğinden geçiyor.

Birecik fıstığı oldukça besleyici bir yemiştir. Öncelikle enerji açısından oldukça zengindir. B6 vitamini hücre yenilenmesinde etkin rol oynayan bir vitamindir. Yaşlanma belirtilerini ortadan kaldırma, egzama gibi rahatsızlıklarla mücadele etmek konusunda etkilidir. Genellikle et ürünlerinde bulunur, bu nedenle eğer et tüketmiyorsanız Birecik fıstığı yiyerek ikame edebilirsiniz. İçerisinde oldukça yoğun miktarda B6 vitamini yer almaktadır. Ayrıca Magnezyum ve Manganez mineralleri açısından da zengindir

Kalori	56
Toplam Yağ (g)	4,4 (g)
Doymuş (g)	0,5 (g)
Çoklu Doymamış (g)	1,4 (g)
Tekli Doymamış (g)	2,3 (g)
Trans (g)	0,0 (g)
Kolesterol (mg)	0,0 (mg)
Sodyum (mg)	0,1 (mg)
Potasyum (mg)	102,5 (mg)
Toplam Karbonhidrat (g)	2,8 (g)
Diyet Lif (g)	1,0 (g)
Şeker (g)	0,8 (g)
Protein (g)	2,1 (g)
A Vitamini	55,3 %
C Vitamini	0,5 %
Kalsiyum	10,7 %
Demir	0,4 %

SEKTÖRÜN BİRECİK TEKİ DURUMU

Ürün Adı	Alan (da)	Üretim (ton)	Tarımsal gelir (TL)	Tarımsal gelir (%)
Birecik Fıstığı	420.200	32.044	960.000.000	94

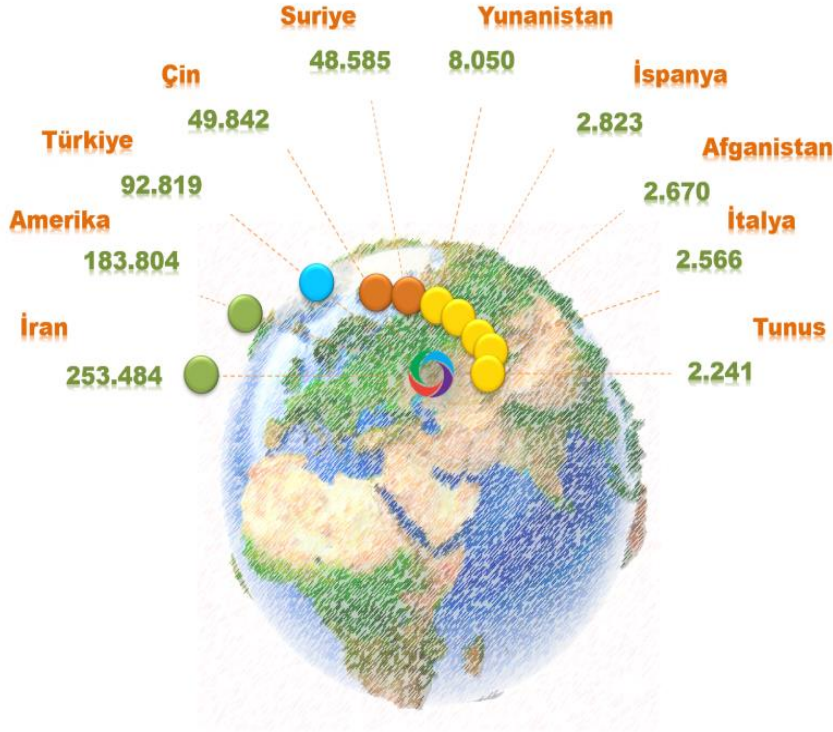
BİRECİK FISTIĞI ÜRETİMİ BİRECİK VE TÜRKİYE GENEL TABLO

	Meyve Veren Ağaç Sayısı	Meyve Vermeyen Ağaç Sayısı	Üretim(ton)
Türkiye	46.447.670	20.431.631	249.574
Şanlıurfa	18.242.106	10.154.956	100.107
Birecik	7.198.000	997.691	32.044
Birecik/Türkiye	15,49%	4.9%	12.84%

ÜLKELER İTİBARIYLA DÜNYA FISTIK ÜRETİMİ

Dünyadaki İlk 10 Üretici

ÜLKE BAZINDA TÜRKİYE'NİN BİRECİK FISTIĞI İHRACATI

Sıra	Ülke	2018		2019		Değişim		Pay
		TON	1000 \$	TON	1000 \$	Miktar	Değer	
1	İtalya	429	10.120	1.180	21.354	175%	111%	28,6%
2	Almanya	485	10.558	862	13.836	77,5%	31,0%	18,5%
3	ABD	155	2.625	305	4.311	96,0%	64,2%	5,8%
4	Suudi Arabistan	14	202	302	4.106	2133%	1937%	5,5%
5	İsrail	28	366	358	3.815	1181,3%	943%	5,1%
6	Azerbaycan	283	4.298	221	2.761	-21,9%	-35,8%	3,7%
7	Ürdün	4	36	182	2.511	4223%	6927%	3,4%
8	Mısır	27	470	114	1.589	323,1%	238%	2,1%
9	Türkmenistan	130	1.929	163	1.531	25,1%	-20,6%	2,1%
10	K.K.T.C.	63	981	102	1.357	62,0%	38,3%	1,8%
Genel Toplam		2.227	41.732	5.087	74.614	128,4%	78,8%	100%

DÜNYA İTHALATI

Sıra	Ülke	2018	2019	Pay
1	Hong Kong, Çin	793.761	574.291	24,4%
2	Almanya	317.593	264.461	11,3%
3	Vietnam	321	198.813	8,5%
4	Lüksemburg	121.535	138.490	5,9%
5	İtalya	140.551	134.131	5,7%
6	Hollanda	108.390	118.493	5,0%
7	Hindistan	75.624	109.766	4,7%
8	Fransa	105.499	92.833	4,0%
9	İspanya	75.710	84.922	3,6%
10	Belçika	67.551	83.341	3,5%
Genel Toplam		2.556.309	2.349.120	100%

TÜRKİYE'DE FISTIK SEKTÖRÜNÜN SWOT ANALİZİ

Fıstık Sektörünün Güçlü Yönleri ve Karşılaştıkları Fırsatlar

Güçlü Yönler	Fırsatlar
Türkiye'nin fıstık üretiminde kullanılan güneş ve toprağın gen merkezi olması	İşlenmiş fıstıkta ülkemizin ihracat potansiyelinin yüksekliği
Fıstık İşleme fabrikalarının teknolojik açıdan İtalyan üreticilerle rekabet edebilecek düzeyde olması	Ülkemizin iklim ve toprak koşullarının fıstık üretimine elverişli olması
Sektördeki mevcut üretim kapasitesinin yüksekliği nedeniyle yeni yatırımlara gerek olmayışı	Kişi başına fıstık tüketiminin ülkemizde giderek artma eğiliminde olması
Üretim maliyetlerinin ve özellikle işçilik ücretlerinin düşüklüğü nedeniyle fıstık sektörünün rekabet gücünün yüksek oluşu	fıstığın besleyici ve dayanıklı bir gıda ürünü olması

Fıstık Sektörünün Zayıf Yönleri ve Karşılaştıkları Tehditler

Zayıf Yönler	Tehditler
Sektörün yeterli miktarda ve kaliteli işlenecek fıstık bulmadaki zorlukları	AB ülkeleri ile ABD'nin ihracatımızı sınırlayıcı önlemleri
Kaliteli durum fıstığı fidanı üretimindeki yetersizlikler	Fıstık üretimini destekleyen tutarlı ve uzun vadeli tarım politikalarının olmayışı
Fıstık üretiminde verimlerin doğa şartlarına göre değişim göstermesi	İşlenecek fıstık ıslahı konusundaki araştırmaların istenilen düzeyde olmayışı
Sertifikalı fidan yerine üretimden fidan kullanılması ve tohumlukları periyodik olarak değiştirmemeleri	Verimlerin ve dolayısıyla fiyat paritesinin azalması
Kurulu kapasitenin ancak % 55'inin kullanılabilmesi	Pazar alanlarının bulunamaması